بسم الله الرحمن الرحیم

گزارش سریع

گزارش شماره ۳۳
بهمن ۱۳۹۹

مرکز ملی فضای مجازی
پژوهشگاه فضای مجازی

شبکه‌های اجتماعی بلنگوی احمق‌ها!: تأملی بر سخنان اریک اشمیت

گزارش سریع که با عنوان Rapid Report شناخته می‌شود، نوعی گزارش کوتاه است که صرفاً برای اطلاع کلی از موضوع یا پدیده‌ای خاص در بازه زمانی محدود تهیه می‌شود. هدف عمده چنین گزارش‌هایی ایجاد تصویری اجمالی برای آشنایی ابتدایی سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان در موضوعات مورد علاقه آنان است.

تهیه شده در پژوهشگاه فضاي مجازي
(گروه مطالعات اخلاقی فضای مجازی)

تهیه‌کننده: امیرعباس رکنی (دانشجوی ارشد جزا و جرم‌شناسی دانشگاه علوم قضایی)
ناظر علمی: محمدمهدی نصر هرندی

حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به مرکز ملي فضاي مجازی است و استفاده از مطالب آن صرفاً با ذکر مأخذ بلامانع است.

نشانی: تهران، میدان آرژانتین، خیابان بیهقی، نبش خیابان ۱۶غربی، پلاک ۲۰
تلفن: ۰۲۱-۸۶۱۵۱۰۶۱
کد پستی: ۱۵۱۵۶۷۴۳۱۱

فهرست

سخن نخست ۵
چکیده ۹
مقدمه ۱۳

بخش اول (درباره اریک اشمیت) ۱۷

بخش دوم (اتهامات گوگل و فرار روبه جلوی اشمیت) ۲۳

بخش سوم (آن چه در کنفرانس فناوری وال استریت ژورنال گذشت) ۳۱

جمع بندی ۳۷
منابع ۴۱

سخن نخست

سخن نخست

فضـای مجـازی بـا شـتاب شـگرف و رو بـه تزایـدی کـه در حـال بسـط و گسـترش اسـت تمـام سـاحات اجتماعـی، اقتصـادی، سیاسـی و فرهنگـی زندگـی بشـر را درنوردیـده و هـر روز بخـش بزرگـی از زندگـی واقعـی را در خـود فـرو بـرده و حیـات متفـاوت و جدیـدی بـه آن می‌دهـد. لـذا بـه نظـر می‌رسـد دو نـگاه کلان بـه فضـای مجـازی وجـود دارد: نـگاه اول کـه بالاخـص در ابتـدای رشـد و تکویـن فضـای مجـازی مسـلط شـده بـود، آن را همچـون ابـزاری کنـار سـایر ابزارهـای بشـری تصویـر می‌کـرد کـه تنهـا طریقیـت داشـت. امـا نـگاه دوم، در نتیجـه رشـد تحـولات خیره‌کننـده فضـای مجـازی و سـایه گسـتری آن در حوزه‌هـا و شـئون بشـر در یـک دهـه اخیـر آن را چـون سـکویی می‌دانـد کـه بسـیار فراتـر از شـأن ابـزاری حیـات انسـان‌ها را سـامان جدیـدی داده و ادعـای تمـدن نوینـی را دارد. رویکـردی کـه از قضـا از چشـمان بصیـر رهبـر انقـلاب نیـز دور نمانـده و انتظـاری تمدنـی از فضـای مجـازی در ایـران را مطالبـه داشـته‌اند.

در همیـن راسـتا گزارش‌هـای عصرفضـای مجـازی تـلاش می‌کنـد تـا فهـم سـازمان‌ها و دسـتگاه‌های مرتبـط بـا حـوزه فضـای مجـازی را ارتقـاء بخشـیده و آن‌هـا را بـرای مواجهـه فعـال و خردمندانـه بـا تحـولات ایـن عرصـه مهیـا سـازد.

سید ابوالحسن فیروزآبادی
دبیر شورای عالی و رئیس مرکز ملی فضای مجازی

چکیده

چکیده

در پـی طـرح شـکایت وزارت دادگسـتری آمریـکا از شـرکت گـوگل بـه اتهـام فعالیت‌هـای انحصـار طلبانـه، اریـک اشـمیت مدیرعامـل پیشـین گـوگل در یـک نشـت مجـازی بـه میزبانـی وال اسـتریت ژورنـال در دفـاع از عملکـرد ایـن شـرکت، شـبکه‌های اجتماعـی را بلندگـوی احمق‌هـا و دیوانه‌هـا نامیـد. ایـن اظهـارات او بـه سـرعت در شـبکه‌های اجتماعـی و خبرگزاری‌هـا منعکـس و سـبب موضع‌گیری‌هـای مختلفـی از سـوی کاربـران و منتقدیـن شـد. اشـمیت بـا سـابقه نزدیـک بـه دو دهـه مدیریـت اجرایـی در شـرکت گـوگل و شـرکت آلفابـت بـه عنـوان یکـی از شـخصیت‌های مهـم فضـای مجـازی شـناخته می‌شـود. نگاهـی بـه فعالیت‌هـای مختلـف او در جایگاه‌هـای حسـاس بخـش خصوصـی و دولتـی آمریـکا بـه خوبـی نشـان می‌دهـد کـه چـرا اظهـارات او اهمیـت داشـته و تـا ایـن حـد شـنیده می‌شـود. گـزارش حاضـر بـه منظـور بررسـی چرایـی ایـن اظهارنظـر ابهام‌آمیـز، نگاهـی بـه زندگـی حرفـه‌ای و سـوابق اشـمیت انداختـه و منشـأ ایـن دیـدگاه را مـورد شناسـایی قـرار می‌دهـد.

واژگان کلیـدی: اریـک اشـمیت، گـوگل، مدیـر اجرایـی، انحصارطلبـی، وال اسـتریت ژورنـال، شـبکه‌های اجتماعـی، احمق‌هـا.

مقدمه

مقدمه

اریـک اشـمیت مهنـدس کامپیوتـر و سـرمایه‌دار مشـهور آمریکایـی اسـت. نگاهـی بـه سـابقه مدیریتـی او نشـان می‌دهـد کـه او در نزدیـک بـه دو دهـه حضـور مؤثـر در سـمت‌های ارشـد مدیریتـی شـرکت گـوگل شـریان‌های اطلاعاتـی جهـان را مدیریـت می‌کـرده اسـت. بنـا بـر سـنت دیرینـه سـرمایه‌داران افـرادی همچـون اشـمیت مردانـی در سـایه هسـتند کـه علاقـه‌ای بـه حضـور در رسـانه‌های جمعـی و دیـده شـدن ندارنـد. امثال او بـدون سـروصدا و جلب‌توجـه سـعی می‌کننـد سیاسـت‌های اقتصـادی و انحصـاری شـرکت‌های خـود را دنبـال کننـد و کمتـر در کانـون توجـه اذهـان عمومـی قـرار بگیرنـد؛ امـا اریـک اشـمیت مـردی اسـت کـه آن‌چنان علاقـه‌ای بـه پیـروی از ایـن قوانیـن نانوشـته قـدرت و ثـروت نـدارد. او بـه خاطـر اظهارنظرهـای جنجالـی و موضع‌گیری‌هـای متفاوتـش در سیاسـت عمومـی ایـالات متحـده آمریـکا و راهبردهـا و چالش‌هـای دره سـیلیکون[1] شناخته‌شـده اسـت. به‌تازگـی و در پـی بـالا گرفتـن مواضـع ضـد انحصـاری علیـه غول‌هـای فنـاوری و در رأس آن‌هـا شـرکت گـوگل و طـرح دعـاوی حقوقـی از سـوی دادسـتانی آمریـکا علیـه ایـن شـرکت، اشـمیت در کنفرانـس مجـازی فنـاوری وال اسـتریت ژورنـال بـه اظهارنظـر جنجالـی

1. Silicon Valley

دیگری مبادرت کرده است. او با زیرکی تمام سعی می‌کند ضمن این که گوگل را از اتهامات تبرئه کند، نگاه‌ها را از این شرکت به سمت پیام‌رسان‌ها متمرکز کرده و آن‌ها را تریبونی برای شنیده شدن صدای احمق‌ها و دیوانه‌ها بنامد. اظهارات اخیر اشمیت می‌تواند بیانگر آغاز فصل جدیدی از سیاست صاحبان فناوری در آمریکا باشد. سیاستی که در آن جهان شاهد علنی‌سازی اعمال قدرت و خروج از رسالت بی‌طرفی پلتفرم‌ها بوده و می‌تواند به‌عنوان تهدیدی جدی علیه آزادی بیان و گردش صحیح اطلاعات تلقی شود. منتقدان راهبردهای انحصارطلبانه شرکت‌های دره سیلیکون بر این باور هستند که طولی نخواهد کشید جنگ قدرت میان جناح‌های سیاسی و دو حوزه بخش خصوصی و دولتی در آمریکا چهره واقعی دره تولید و کنترل اطلاعات را نمایان خواهد کرد. گزارش حاضر برای ایجاد درک بهتری از اظهارات اخیر اشمیت به بررسی کوتاهی از پیشینه زندگی کاری او و منشأ اصلی این اظهارات خواهد پرداخت.

بخش اول

درباره اریک اشمیت

بخش اول

درباره اریک اشمیت

اریک اشمیت در سال ۱۹۵۵ در آمریکا متولد شد. تحصیلات دانشگاهی خود را در مقطع کارشناسی برق در دانشگاه پرینستون[1] آغاز کرد و بعد از آن در مقطع کارشناسی ارشد و دکتری علوم کامپیوتر در دانشگاه برکلی[2]، ادامه تحصیل داد. او از مدیران نام‌آشنا و اثرگذار شرکت‌های فناوری در دره سیلیکون است. دوران فعالیت حرفه‌ای او به‌عنوان یک مدیر ارشد از شرکت گوگل آغاز شد. ارتباط اشمیت با گوگل از ابتدای قرن بیست و یکم آغاز شد. فعالیت اشمیت در گوگل را باید به دو بخش تقسیم کرد: از سال ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۱ که به‌عنوان مدیرعامل شرکت گوگل به فعالیت پرداخت و پس از آن تا سال ۲۰۱۵ که به‌عنوان مدیر اجرایی شرکت گوگل دست به اقدامات بسیار مؤثری برای تبدیل گوگل به یک رهبر جهانی در عرصه فناوری زد. از نظر اشمیت گوگل می‌بایست در عین حفظ فرهنگ نوآوری، محصولات متنوع و با کارایی بالا تولید می‌کرد. او در طول این دوران زیرساخت‌های گوگل را به‌شدت توسعه داد. از سال ۲۰۱۵ اشمیت به‌عنوان یک مدیر ارشد اجرایی در شرکت چندملیتی آلفابت - که شرکت مادر و صاحب گوگل و شرکت‌های تابعه آن است-

1. Princeton
2. Berkeley

به فعالیت پرداخت. این ارتقاء سازمانی بیانگر نقش برجسته اشمیت در شرکت گوگل و موفقیت‌آمیز بودن دوران مدیریت او بود. این دوره مدیریتی نیز دو سال به طول انجامید و در سال ۲۰۱۷ اشمیت تصمیم به کناره‌گیری از سمت‌های اجرایی خود در آلفابت و گوگل کرد. هرچند این کناره‌گیری به معنی قطع ارتباط کامل او نبود و او به‌عنوان مشاور فنی شرکت آلفابت همچنان به‌عنوان فردی که نظرات و ایده‌هایش برای سیاست‌گذاری این هولدینگ عظیم فناوری مهم است، ایفای نقش می‌کند. او صرفاً یک مدیر موفق نیست و طبق آخرین بررسی‌ها با بیش از ۱۴ میلیارد دلار دارایی جزو صد مرد ثروتمند جهان محسوب می‌شود.

اشمیت از نظر سیاسی به حزب دموکرات وفادار است و جزو افراد برجسته‌ای محسوب می‌شود که مناسبات سیاسی واشنگتن و دره سیلیکون را تنظیم می‌کند. او همچنین خود را یک خیّر می‌نامد که در کنار همسرش وندی اشمیت[1] با فعالیت‌های خیرانه برای خود وجهه اجتماعی بالایی ایجاد کرده است. در سال ۲۰۱۹ او بنیاد اشمیت فیوچرز[2] را تأسیس کرد و با اختصاص یک میلیارد دلار به‌عنوان تعهد خیرخواهانه، دست به تأسیس بنیادی زد که رسالتش شناسایی و حمایت از استعدادها در سراسر جهان است. ارتباطات بالای سیاسی اشمیت به‌عنوان یک سرمایه‌دار باعث شد تا در پی آغاز همه‌گیری ویروس کووید-۱۹ در آمریکا، اندرو کوئومو[3] فرماندار دموکرات نیویورک از اشمیت برای هدایت کمیسیون روبان آبی[4] با وظیفه بهبود و نوسازی نظام‌های درمانی ایالتی دعوت به همکاری کند.

اما این‌ها تنها فعالیت‌های اشمیت نیست. در هر بخش استراتژیک

1. Wendy Schmidt
2. Schmidt Futures
3. Andrew Cuomo
4. Blue Ribbon

ایالات متحده که نگاه کنیم، ردی از نام او وجود دارد. او ارتباطات بسیاری مؤثری با پنتاگون دارد. به مدت چهار سال به‌عنوان رئیس مؤسس هیئت نوآوری پنتاگون مشغول به فعالیت بود و به‌پاس خدماتش از وزیر دفاع دولت دوم باراک اوباما[1]، اشتون کارتر[2] مدال خدمات برجسته عمومی دریافت کرد. با توجه به وفاداری سیاسی اشمیت به دموکرات‌ها، او ارتباط بسیاری خوبی با دولت باراک اوباما و اعضای برجسته کابینه او علی‌الخصوص جو بایدن[3] و جان کری[4] دارد. اشمیت یکی از اعضای شورای مشاوران ویژه رئیس‌جمهور اوباما درزمینه علوم و فناوری نیز بود و در این راستا رهنمودهای متناسب با سیاست‌ها و منافع دره سیلیکون را همواره مطرح می‌کرد. او به مدت دو سال عضو گروه مشاوران شورای ملی فضایی ناسا نیز بود و در حال حاضر رئیس کمیسیون امنیت ملی ایالات متحده آمریکا در زمینه هوش مصنوعی است.[5]

اشمیت در فعالیت‌های علمی نیز حضور بسیار مؤثری دارد و عضو هیئت امنای دانشگاه‌های مطرح آمریکا از جمله دانشگاه پرینستون و کلینیک مایو[6] بوده و در دانشگاه‌های کارنگی ملون[7] و اپل[8] نیز فعالیت می‌کند. او به نویسندگی نیز علاقه‌منداست و کتاب‌های پر فروشی در نشریه نیویورک‌تایمز به چاپ رسانده است. از مهم‌ترین آثار او می‌توان به کتاب‌های «گوگل چگونه کار می‌کند»[9] و «عصر جدید دیجیتال»[10] اشاره کرد. او همچنین مسلط بر علوم هوانوردی است و یکی از خلبانان «Gulfstream Aerospace» است.

محیط زیست از دیگر حوزه‌های فعالیت اشمیت است و در این زمینه موسسه اقیانوسی اشمیت[11] را تأسیس کرده که در کنار اشمیت فیوچرز

1. Barack Obama
2. Ashton Carter
3. Joe Biden
4. John Kerry
5. https://ericschmidt.com/bio/
6. Mayo Clinic
7. Carnegie Mellon
8. Apple
9. How Google Works
10. The New Digital Age
11. Schmidt Ocean Institute

و بنیاد خانوادگی اشمیت[1] بر روی تغییرات اقلیمی و زیست‌دریایی و اکوسیستم اقیانوس‌ها به تحقیقات علمی می‌پردازد. اشمیت شرط بسته که در آینده‌ای نه‌چندان دور با استفاده از مراکزی که تأسیس کرده است استثنایی‌ترین افراد جهان را با هدف علم و فناوری متفکرانه در هر زمینه‌ای گرد هم آورد.[2]

گستردگی حوزه‌های فعالیت، شخصیت چند لایه و ثروت باعث شده است که اشمیت تبدیل به یکی از قدرتمندترین مردان جهان شود. از همین رو از سال ۲۰۰۷ او یکی از اعضای گروه بیلدربرگ[3]شده که در کنار ۱۳۹ تن از قدرت‌مندترین شخصیت‌های جهان همچون خاندان سلطنتی انگلستان، صدراعظم آلمان، سیاست‌مدارن و سرمایه‌داران هر ساله به شکل کاملا محرمانه به منظور تعیین آینده جهان گرد هم می‌آیند.

1. Schmidt Family Foundation
2. https://schmidtfutures.com/our-work
3. Bilderberg Group

بخش دوم

اتهامات گوگل و فرار رو به جلوی اشمیت

بخش دوم

اتهامات گـوگل و فرار رو به جلوی اشـمیت

زمانـی کـه شـرکت‌های فنـاوری در جهـان شـروع بـه فعالیـت کردنـد، شـاید کمتـر کسـی گمـان می‌کـرد کـه روزی ایـن شـرکت‌ها تبدیـل بـه بازیگـران عصـر مـدرن شـوند. صاحبـان صنایـع و کارخانـه‌داران بـرای قرن‌ها بـدون هیـچ رقیبـی در عرصـه جهانـی بـا در اختیـار داشـتن منابـع ثـروت حکمرانـی مطلقـی بـرای خـود تشـکیل داده بودنـد و در بازارهـای بـزرگ سـهام همچـون بـورس وال‌اسـتریت، لنـدن و توکیـو همـه گمانه‌زنی‌هـا حـول یـک محـور می‌گذشـت: صنایـع مـادر و انـرژی. ایـن انحصـار همـواره انتقـادات و اتهاماتـی را نیـز متوجـه آن‌هـا می‌کـرد و در همیـن خصـوص قوانیـن متعـددی بـرای بهبـود شـرایط کاری کارگـران، جلوگیـری از انحصار و تجـارت متقلبانـه توسـط دولت‌هـا بـه تصویـب رسـید. جنـس بسـیاری از ایـن قوانیـن و همچنیـن پشـتوانه فکـری آن‌هـا متناسـب بـا اقتصـاد صنعتی و زیسـتی، خلـق ارزش‌افـزوده در چرخـه تولیـد اسـت. اکنـون شـرکت‌ها و صاحبـان امـروزی فنـاوری بـا گـذار از ایـن دوره چارچوب‌هـای جدیـدی تعریـف کرده‌انـد کـه بـا مبانـی جهـان قـرن بیسـتم سـازگاری نـدارد. بـا رشـد و توسـعه روزافـزون ایـن گـروه نوظهـور جابه‌جایـی قـدرت محسوسـی از صاحبـان صنایـع بـه صاحبـان فنـاوری صـورت گرفتـه و این تکامـل مجدد

سبب پیدایش مشکلات پیشین جوامع با کارخانه‌داران ثروتمند شده است. امروز نیز همانند گذشته جهان دست‌به‌گریبان با فعالیت‌های انحصارطلبانه غول‌های فناوری و شیوه‌های نامتعارف تولید ثروت از سوی آن‌ها است. موجی که به‌تازگی در آمریکا و به شکل خفیف‌تر در اتحادیه اروپا به راه افتاده است، منجر به طرح دعاوی حقوقی علیه شرکت‌های بزرگی همچون آمازون، فیس‌بوک، توییتر و گوگل حتی در خود ایالات متحده شده است.

گوگل به‌تازگی با یکی از جدی‌ترین دعاوی حقوقی از سوی دادستانی آمریکا علیه خود مواجه شده است. وزارت دادگستری آمریکا و دادستان‌های کل یازده ایالت، اخیراً در ناحیه کلمبیا دعوای ضد انحصاری علیه گوگل طرح کرده و مدعی شده‌اند که این غول اینترنتی از قدرت خود در جست‌وجوی اینترنتی و تبلیغات سوءاستفاده می‌کند. جفری روزن[1] معاون دادستان کل در این‌باره اظهار می‌کند: گوگل قدرت انحصاری خود را از طریق اقدامات نامتعارف که برای بازار رقابت مضر است، حفظ کرده است. در دادخواست ۵۷ صفحه‌ای که علیه گوگل تنظیم‌شده است گوگل متهم است که از سلطه خود بر جست‌وجوی اینترنتی برای صدمه به مصرف‌کنندگان استفاده کرده و با درآمد ناشی از تبلیغات الگوریتمی تبدیل به مرورگر پیش‌فرض در تلفن‌های هوشمند شده است.[2]

به این منظور گوگل با میلیاردها دلار درآمد سالانه ناشی از تبلیغات اینترنتی قراردادهای هنگفتی با شرکت‌های تولید تلفن هوشمند تنظیم می‌کند تا موتور جست‌وجوی پیش‌فرض این تلفن‌ها باشد. این اقدام گوگل منجر به این شده است که تبلیغ‌کنندگان

1. Jeffrey Rosen
2. Justice Department Sues Monopolist Google For Violating Antitrust Laws: Google Complaint, available in: https://www.justice.gov/

و مصرف‌کننـدگان از قـدرت انتخـاب کمتـر، نـوآوری کمتـر و همچنیـن قیمت‌هـای تبلیغاتـی گـوگل آسـیب ببیننـد. موتورهـای جسـت‌وجوی جدیـد مبتنـی بـر پلتفرم‌هـای نوآورانـه بـه دلیـل انحصـار گـوگل قـدرت توزیـع عادلانـه محصـول خـود و کسـب پایـگاه کاربـری لازم را از دسـت داده‌انـد. بـر اسـاس ایـن دادخواسـت در نتیجـه رفتـار ضـد رقابتـی گـوگل در سـال‌های اخیـر تقریبـاً ۹۰ درصـد از کل درخواسـت‌های موتـور جسـتجو در آمریـکا و ۹۵ درصـد موتـور جسـتجوی پیش‌فـرض در تلفن‌هـای همـراه در بـازار بـه گـوگل اختصـاص دارد.

در پاسـخ بـه ایـن دعـوا کـه ظاهـرا جـدی بـه نظـر می‌رسـد، گـوگل بـه تکاپـو افتـاده تـا پاسـخ‌های قانع‌کننـده‌ای در مقابـل مطـرح کنـد. ماریسـا مایـر[1] سـخنگوی گـوگل در بیانیـه‌ای اعـلام کـرد کـه «دادخواسـت وزارت دادگسـتری بسـیار ناقـص اسـت. مـردم از گـوگل اسـتفاده می‌کننـد؛ زیـرا بـه آن علاقه‌منـد هسـتند، نـه بـه ایـن دلیـل کـه مجبـور شـده‌اند یـا گزینـه دیگـری پیـدا نمی‌کننـد». مایـر بیـان نکـرد کـه آن‌چـه او علاقـه خوانـده - اگـر واقعـا هـم علاقـه باشـد- خـود می‌توانـد ناشـی از انحصارطلبی‌هـای پیشـین گـوگل باشـد. واقعیـت ایـن اسـت کـه حتـی اگر گـوگل دسـت از انحصارطلبـی بـردارد نیـز شـاید دیگـر دیـر شـده باشـد!

ایـن دادخواسـت جدیـد علیـه گـوگل جـای تعجـب نـدارد. سـال گذشـته وزارت دادگسـتری آمریـکا اعـلام کـرد در حـال بررسـی عملکـرد رقابتـی سیسـتم‌عامل‌های بـزرگ فنـاوری اسـت. کنگـره و کمیتـه قضایـی مجلـس نماینـدگان نیـز در حـال تحقیـق در خصـوص شـرکت‌های بـزرگ فنـاوری بودنـد. تـا ایـن جـای کار آن‌هـا نتیجـه گرفته‌انـد کـه گـوگل، آمـازون، اپـل و فیس‌بـوک در حـال لطمـه زدن بـه اقتصـاد آنلایـن بـا

1. Marissa Mayer

شیوه‌های انحصاری هستند.

مـوج جدیـدی کـه در آمریـکا بـه راه افتـاده به‌سـرعت در شـبکه‌های اجتماعـی مـورد بازخـورد قـرار گرفـت. بسـیاری از کاربـران ایـن موضـوع را مطـرح کردنـد کـه روز جـزای غول‌هـای فنـاوری فرارسـیده اسـت.[1] بازتـاب گسـترده ایـن مطالـب در شـبکه‌های اجتماعـی منجـر بـه واکنـش نشـان دادن شـخصیت‌های مهـم سیاسـی آمریـکا نیـز شـد[2]. در چنیـن شـرایطی یکـی از کلیدی‌تریـن افـرادی کـه همـگان انتظـار اظهـار نظـر از سـوی او را داشـتند، اریـک اشـمیت بـود. موضـع اشـمیت از پیـش مشـخص و واضـح بـود. او فـردی اسـت کـه مبتکـر اصلـی طراحـی چنیـن اسـتراتژی انحصارطلبانـه‌ای بـرای گـوگل بـوده و مطمئنـاً بایـد از عملکـرد خـود و شـرکتش دفـاع می‌کـرد و پاسـخ کاربـران شـبکه‌های اجتماعـی و همچنیـن وزارت دادگسـتری آمریـکا را در فرصـت مناسـبی بیـان می‌نمـود. پـس از گذشـت تقریبـاً یـک مـاه از طـرح ایـن دعـوا، اشـمیت بـا حضـور در کنفرانـس فنـاوری بـه میزبانـی وال‌اسـتریت ژورنـال فرصت را مغتنم دانسـت تـا پاسـخ اذهـان عمومـی را مطـرح کنـد؛ امـا نـوع پاسـخی کـه او بیـان کرد مـورد انتظـار کمتـر کسـی بـود. اشـمیت بـا درآمیختـن موضوعـات دو حوزه مختلـف بـا یکدیگـر بـه شـبکه‌های اجتماعـی حملـه کـرد و اظهـار داشـت: افـراط و تفریـط در شـبکه‌های اجتماعـی منجـر بـه تنظیـم مقـررات بیشـتری در آینـده خواهـد شـد. او ادامـه داد کـه ایـن شـکایت مطرح‌شـده علیـه گـوگل کامـلاً نابجـا اسـت و گـوگل بایـد به روشـی کامـلاً هوشـمندانه

1.https://knowledge.wharton.upenn.edu/article/regulating-big-tech-is-a-day-of reckoning-coming/

۲. هرچنـد شـیوه فعالیت‌هـای اقتصـادی غول‌هـای فنـاوری از اختلافـات دیرینـه آن‌هـا بـا جمهوری‌خواهـان اسـت؛ امـا مـوج جدیـد باعـث شـد کـه آن‌هـا در معـرض انتقـاد دموکرات‌هـا نیـز قـرار بگیرنـد. به‌عنوان‌مثـال الیزابـت وران سـناتور جمهوری‌خـواه ایالـت ماساچوسـت - کـه نامـزد انتخابـات ریاسـت جمهـوری ۲۰۲۰ نیـز شـده بـود- خواسـتار تجزیـه شـرکت‌های بـزرگ فنـاوری در دره سـیلیکون شـد و یـا نانسـی پلوسـی رئیـس مجلـس نماینـدگان آمریـکا کـه از اعضـای برجسـته حـزب دموکـرات اسـت در تولیتـی در خصـوص شـکایت مطرح‌شـده علیـه گـوگل نوشـت: «قـدرت اقتصـادی غیرمجـاز و متمرکـز در دسـت تعـداد محـدودی تهدیـدی خطرنـاک علیـه دموکراسـی اسـت. به‌ویـژه هنگامی‌کـه سیسـتم‌عامل‌های دیجیتـال بـر محتـوا مسـلط هسـتند. دوران خودتنظیمـی بـه پایـان رسـیده اسـت».
https://twitter.com/SpeakerPelosi/status/1135698760397393921

عمل کند تا مشمول این مقررات و قانون‌های احتمالی نشود. در واقع اشمیت با فراری روبه‌جلو سعی در متهم کردن شبکه‌های اجتماعی و خصوصاً کاربران آن‌ها کرد و موضوع عملکرد گوگل را در این نشست به حاشیه راند.

اشمیت حتما متوجه شده است که هرچند شیوه فعالیت‌های اقتصادی غول‌های فناوری از اختلافات دیرینه آن‌ها با جمهوری‌خواهان است؛ اما موج جدید باعث شده که آن‌ها در معرض انتقاد دموکرات‌ها نیز قرار بگیرند. به‌عنوان‌مثال الیزابت وارن[1] سناتور جمهوری‌خواه ایالت ماساچوست - که نامزد انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۲۰ نیز شده بود- خواستار تجزیه شرکت‌های بزرگ فناوری در دره سیلیکون شد و یا نانسی پلوسی[2] رئیس مجلس نمایندگان آمریکا که از اعضای برجسته حزب دموکرات است در توئیتی در خصوص شکایت مطرح‌شده علیه گوگل نوشت: «قدرت اقتصادی غیرمجاز و متمرکز در دست تعدادی محدود تهدیدی خطرناک علیه دموکراسی است. به‌ویژه هنگامی‌که سیستم‌عامل‌های دیجیتال بر محتوا مسلط هستند. دوران خودتنظیمی به پایان رسیده است».

1. Elizabeth Warren
2. Nancy Pelosi

بخش سوم

آن چه در کنفرانس
کنفرانس فناوری
وال استریت
ژورنال گذشت

بخش سوم

آن‌چه در کنفرانس فناوری وال استریت ژورنال گذشت

در کنفرانس وال‌استریت ژورنال اشمیت با خونسردی و با ذکر چند نکته کوتاه از کنار دعوای جنجالی مطرح‌شده علیه گوگل عبور کرد و سخنرانی خود را بر شبکه‌های اجتماعی متمرکز نمود. صحبت‌های اشمیت در این نشست مجازی درباره شبکه‌های اجتماعی به دو قسمت مهم و قابل‌توجه تقسیم می‌شود که او در دو گزاره مطرح کرد: در بخش نخست او بیان می‌کند که شبکه‌های اجتماعی تبدیل به بلندگویی برای احمق‌ها و دیوانه‌ها شده است و در بخش دیگر ابراز می‌کند که این‌ها عواقب ناخواسته شبکه‌های اجتماعی هستند و این چیزی نیست که امثال او آن را می‌خواستند. دقیقاً در زمانی که صحبت از تنظیم مقررات جدید ناظر بر غول‌های فناوری مطرح بوده و جامعه آمریکایی خواستار پایان خودتنظیم‌گری است، اشمیت بیان می‌کند که اصلی‌ترین کاندید برای تنظیم مقررات، شبکه‌های اجتماعی هستند. اشمیت دادخواست حقوقی تنظیم‌شده را توطئه جمهوری‌خواهان می‌نامد و معتقد است که آن‌ها در حال آخرین تلاش‌های خود علیه گوگل هستند. او با نظر وزارت دادگستری آمریکا در خصوص انحصارطلبی گوگل مخالفت کرده و معتقد است گوگل

مالک صد در صد بازار نیست و با تأکید بر این که که دیگر رابطه کاری با گوگل ندارد، بیان می‌کند که بین انحصارطلبی و برتری تفاوت وجود دارد.[1] او چندین مرتبه تأکید می‌کند شبکه‌های اجتماعی باید مورد بررسی نظارتی قرار بگیرند تا از وضعیت نابسامان کنونی خارج شوند. او خود را از مالکان اینترنت نیز می‌داند؛ همان‌طور که مستقیماً بیان می‌کند: «این چیزی نبود که ما می‌خواستیم».[2] اشمیت در طول این نشست مجازی به‌طور واضح مشخص نمی‌کند که دقیقاً مخالف با چه اتفاقاتی در شبکه‌های اجتماعی است؛ اما آن‌چه می‌توان از صحبت‌های او برداشت کرد این است که او خواهان اعمال مقررات تنظیم‌کننده سفت و سخت برای پلتفرم‌های شبکه‌های اجتماعی و معافیت گوگل از هر نوع اقدام محدودکننده است! او وانمود می‌کند که با استعفا از مدیریت گوگل دیگر هیچ رابطه‌ای با این شرکت ندارد و بی‌طرفانه اعلام کرده است که گوگل انحصارطلب نیست؛ در حالی که صاحب بخش بزرگی از سهام گوگل است!

اظهارات اشمیت بازتاب گسترده‌ای در خبرگزاری‌های سراسر جهان داشت. به‌طورکلی در جهان فناوری گوش‌ها همیشه منتظر شنیدن اظهارات افرادی همچون او هستند. بسیاری از کارشناسان معتقدند که نباید شبکه‌های اجتماعی را به‌طور کامل مقصر بدانیم. این که اشمیت - که خود سابقه طولانی در مدیریت و ایده‌پردازی اینترنت دارد- چنین اظهاراتی را مطرح می‌کند و کاربران را احمق می‌نامد، وجه دیگر واکنش منفی به او را تشکیل می‌دهد. به هر حال همگان می‌دانند که اشمیت خود یکی از پرکاربرترین شبکه‌های اجتماعی جهان یعنی یوتیوب را در سال ۲۰۰۶ با قیمتی بسیار بیشتر از ارزش

1.https://www.dailymail.co.uk/news/article8869751-/Ex-Google-boss-says-social-media-serving-amplifiers-idiots-not-intended.html
2.https://www.commondreams.org/news/22/10/2020/former-google-ceo-social-networks-serving-amplifiers-idiots-and-crazy-people

واقعی آن برای گوگل خریداری کرد و سال‌ها در مدیریت این پلتفرم نقش فعال داشت. آن‌چه بیش از همه در سخنان اخیر او جلب توجه می‌کند، عبارات «عواقب ناخواسته» و «ما انتظار نداشتیم» است.[1] اشمیت مشخص نمی‌کند که او و معدود افراد مثل او دقیقاً چه می‌خواستند و اکنون چه اتفاقی افتاده است که آن‌ها این عواقب ناخواسته را برنمی‌تابند. آیا او واقعا گسترش اطلاعات غلط و نفرت‌پراکنی نژادی در شبکه‌های اجتماعی را نمی‌خواسته و یا طرح دعوا علیه گوگل را؟ شاید اگر اشمیت نقش مؤثری در اداره اینترنت نداشت و این اظهارات در شرایطی که گوگل در زیر تیغ دادگستری قرار گرفته است ابراز نمی‌شد، با حسن نیت بیشتری می‌شد به جملات او فکر کرد؛ اما با شرایط کنونی و جملات تند و بی‌پروایی که او راجع به کاربران شبکه‌های اجتماعی مطرح و آن‌ها را این‌گونه متهم کرده است، افکار عمومی بیش‌تر ترجیح می‌دهد او را به‌جانب داری از گوگل و فرار روبه‌جلو برای قربانی کردن پلتفرم‌ها و نهایتاً تهدید علیه آزادی بیان و گردش صحیح اطلاعات متهم کند.

1.https://www.theverge.com/21527525/21/10/2020/google-ceo-eric-schmidt-says-social-networks-idiots-youtube

جمع بندی

جمع‌بندی

وضعیت کنونی شبکه‌های اجتماعی در حال حاضر تبدیل به یک دغدغه جهانی شده است. آماج گسترده اطلاعات غلط، نفرت‌پراکنی و بی‌اخلاقی در هر ثانیه به سمت کاربران سرازیر می‌شود و این امر نگرانی‌های فزاینده‌ای را در سطوح مختلف اجتماعی ایجاد می‌کند. از سوی دیگر نحوه فعالیت پلتفرم‌ها و سیستم‌های عامل دیجیتال نیز معضل نوظهوری است که تهدیدی علیه اقتصاد آنلاین، حریم خصوصی کاربران و کسب پایگاه کاربری برای پلتفرم‌های جدید و بومی تلقی می‌شود. فضای کنونی اینترنت از دو سمت به شکل آسیبی در حال ادامه حیات خود است. کاربران و ارائه‌دهندگان خدمات هر یک به‌اندازه خود سهمی در پیدایش این وضعیت دارند. در چنین شرایطی مطمئناً ابراز نگرانی از سوی صاحب‌نظران، منطقی به نظر رسیده و امری معقول است؛ اما به نظر می‌رسد جامعه جهانی دیگر پذیرای ابراز نگرانی‌های غرض‌ورزانه و جانب‌دارانه نخواهد بود. ارزیابی دیدگاه‌های فردی همچون اشمیت که خود نزدیک به دو دهه از شخصیت‌های کلیدی اداره اینترنت بوده و مدیریت شرکت گوگل را - که به دروازه اینترنت معروف است- بر

عهـده داشـته، بیشـتر در گـروه اظهـارات جانب‌دارانـه تلقـی می‌شـود تـا یـک ابـراز نگرانـی خیرخواهانـه. اکنـون میـدان جنـگ قـدرت میـان سـرمایه‌داران جناح‌هـای سـنتی آمریـکا علنـی شـده و ایـن حقیقتـی اسـت کـه به‌خوبـی بـرای همـگان قابـل‌درک اسـت. نحـوه اداره غول‌هـای فنـاوری حتـی بـا مبانـی دموکراسـی آمریکایـی نیـز دیگـر همخوانـی نداشـته و بـه نظـر می‌رسـد ایـن دیـوار نیـز هماننـد دیـوار معـروف پیشـین در حـال فروریختـن اسـت. نسـل جدیـد صاحبـان قـدرت در ایـالات متحـده دیگـر با ایجـاد رکودهـای مصنوعـی بـرای سـاخت یکشـنبه سـیاه در مقابـل دولـت و جهـان عرض‌انـدام نمی‌کننـد. آن‌هـا به‌وضـوح تبدیـل بـه بخـش نویـن قـدرت شـده‌اند و از دره سـیلیکون، اسـتراتژی‌های اقتصـادی، امنیتـی و اجتماعـی را هدایـت و اجـرا می‌کننـد. نگرانـی فعلـی حافظـان دموکراسـی در آمریـکا از بیـن رفتـن کامـل خاصیـت حاکمیـت دموکراتیـک بـه دسـت صاحبـان فنـاوری اسـت. ایـن نگرانـی را به‌وضـوح در گفتمـان برخـی شـخصیت‌های آمریکایـی همچـون اوبامـا می‌تـوان احسـاس کـرد، آن‌جـا کـه بیـان می‌کنـد دموکراسـی مـا در حـال از بیـن رفتـن اسـت. بـا ایـن همـه در پـس اظهـارات مبهـم فـردی همچـون اشـمیت چنیـن نگرانـی را نمی‌تـوان احسـاس کـرد. فـردی کـه کاربـران جهانـی را - کـه خـود سـهم قابل‌توجهـی در سـاخت و پرداختـش داشـته و منافـع هنگفتـی از آن برداشـت کـرده اسـت- مشـتی احمـق و دیوانـه می‌نامـد، بایـد ایـن بـار منافـع خـود و شـرکتش را بسـیار در خطـر دیـده باشـد. شـاید مخاطبیـن اشـمیت روزی تصمیـم بـه اصـلاح سـاختار موجـود گرفتـه و انحصـار قـدرت شـرکت‌ها را در هـم بشـکنند، امـا دولت‌مـردان آمریـکا بـه نظـر می‌رسـد کـه نـه اراده و نـه قـدرت درافتـادن بـا غول‌هـای دره سـیلیکون را ندارنـد.

منابع

[1] https://www.dailymail.co.uk/news/article8869751-/Ex-Google-boss-says-social-media-serving-amplifiers-idiots-not-intended.html

[2]https://www.commondreams.org/news/22/10/2020/former-google-ceo-social-networks-serving-amplifiers-idiots-and-crazy-people

[3] https://www.theverge.com/21527525/21/10/2020/google-ceo-eric-schmidt-says-social-networks-idiots-youtube

[4]https://www.businessinsider.com/biden-eric-schmidt-google-white-house-biden-administration11-2020-

[5] https://twitter.com/SpeakerPelosi/status/1135698760397393921

[6] https://www.justice.gov/

[7] https://knowledge.wharton.upenn.edu/article/regulating-big-tech-is-a-day-of-reckoning-coming/

[8] https://schmidtfutures.com/our-work

[9] https://ericschmidt.com/bio

مرکز ملی فضای مجازی
پژوهشگاه فضای مجازی

csri.majazi.ir